

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 32 0 P 379568 24 Rev
Sarajevo, 07.11.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Silvane Brković-Mujagić i Adnana Baručije, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.T.1 i M.T.2 oboje iz T., ulica ..., sa trenutnim boravištem u Nj., koje zastupaju Mirsada Božanović i Tatjana Gajić, odvjetnice iz ZAK M.Božinović-T.Gajić iz Tuzle, protiv tužene N.H. iz T., ulica ..., koju zastupa Mirza Telalović, odvjetnik iz Tuzle, radi utvrđenja apsolutne ništavnosti ugovora o doživotnom uzdržavanju, vrijednost predmeta spora 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužene protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 379568 24 GŽ od 23.05.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 07.11.2024. godine, donio je sljedeću

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Tuzli, broj 32 0 P 379568 20 P od 17.11.2023. godine, utvrđeno je da je apsolutno ništav ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između B.T.1 iz T., kao primaoca uzdržavanja i N.H. iz T., kao davaoca uzdržavanja, a koji ugovor je notarski obrađen i ovjeren od Notara Mirjane Terzić iz Tuzle, pod brojem OPU IP: ... zaključen 30.08.2019. godine, tako da isti ne proizvodi pravno dejstvo. Odlučeno je da je tužena dužna trpjeti da se na osnovu ove presude, a u Zemljišnim knjigama Općinskog suda u Tuzli, briše upis proveden na osnovu ugovora o doživotnom uzdržavanju i uspostavi ranije zemljišnoknjižno stanje kakvo je bilo prije uknjižbe ugovora o doživotnom uzdržavanju, na nekretninama označenim kao k.č. broj 159/EZ1U1J4 suvlasnički dio 64/1209 na nekretnini označenoj kao k.č. broj 159 povezano s vlasništvom na posebnom dijelu zgrade - stanu koji se nalazi u ulici ..., dvosoban, a sastoji se od 2 sobe, kuhinje i ostalih pomoćnih prostorija, prizemlje, ulaz 1, stan broj 6, ukupne površine 64 m², etažna jedinica broj 0000 00 64,00, upisanim u zk. ulošku broj 8682 KO ... Tužena je obvezana da preda tužiteljima u posjed predmetu nekretninu. Odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja u dijelu u kojem su tražili obvezivanje tužene na trpljenje da se u posebnom ostavinskom postupku udio ostaviteljice B.T.1, na ovom stanu, rasporedi na tužitelje, kao jedine zakonske nasljednike iza ostaviteljice. Obvezana je tužena da tužiteljima naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 6.313,48 KM. Preostali zahtjev tužitelja za naknadu troškova parničnog postupka je odbijen.

Drugostupanjskom presudom Kantonalnog suda u Tuzli, broj 32 0 P 379568 24 Gž od 23.05.2024. godine, žalba tužene je odbijena i prvostupanjska presuda potvrđena. Odbijen je zahtjev tužene za naknadu troškova žalbenog postupka.

Protiv drugostupanjske presude reviziju je blagovremeno izjavila tužena, zbog pogrešne primjene materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka iz članka 209 Zakona o parničnom postupku, sa prijedlogom da ovaj sud reviziju uvaži, drugostupanjsku presudu preinači i tužbeni zahtjev tužitelja odbije ili ukine drugostupanjsku presudu i predmet vrati drugostupanjskom sudu na ponovni postupak, uz obvezu tužitelja na naknadu troškova revizije u iznosu od 1.364,00 KM.

Tužitelji nisu odgovorili na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga navedenih u reviziji i po službenoj dužnosti u smislu odredbe članka 241 Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Revizija je neosnovana.

Predmet spora jeste zahtjev za utvrđenje apsolutno ništavnim ugovora o doživotnom uzdržavanju, zaključen između umrle B.T.1 iz T. kao primateljice uzdržavanja (srodnica-baka tužitelja) i tužene N.H. iz T. kao davateljice uzdržavanja, a koji ugovor je notarski obrađen i ovjeren od Notara Mirjane Terzić iz Tuzle, pod brojem OPU IP: ... zaključen 30.08.2019. godine.

Činjenice koje proizilaze utvrđenim u provedenom prvostupanjskom postupku, koje kao pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje preuzima i drugostupanjski sud u pobijanoj presudi, a koje su relevantne u odnosu na revizijske navode po kojim ovaj sud ispituje pobijanu presudu, jesu sljedeće:

- prema sadržini medicinske dokumentacije i iskazima saslušanih svjedoka (K.V., I.V., T.B. 2, F.E., Č.A.), a koje iskaze je sud prihvatio vjerodostojnim u bitnom dijelu, nalazeći da nisu u suprotnosti sa ostalim provedenim dokazima, sudovi utvrđuju da je baka tužitelja, umrla B.T.1, nakon smrti svog sina, a oca tužitelja M.T.3 2013. godine, živjela sama u predmetnom stanu, da je baki obzirom na njene godine starosti (rođena je 1925 godine) i narušeno zdravstveno stanje izvan svake sumnje bila potrebna pomoć radi nabavke namirnica i potrepština za kuću, pripreme jela, održavanja čistoće stana, nabavke lijekova, odlaska ljekarima, da joj je potrebnu pomoć pružala najprije V.K., time da je za nju nabavljala namirnice, pripremala jelo, vodila doktoru, obilazila je tri puta tjedno, sve do 2017. godine, nakon čega su baki pomagali njena komšinica V.I., zatim pastorak B.B.T. 2, koji je, kako je kazao u svom iskazu dolazio kod bake skoro svakog tjedna i za vjerske praznike, zatim baku tužitelja vodio kod doktora, u hitnu pomoć, da se baka njemu obraćala kad je imala zdravstvene tegobe, da joj je donosio i namirnice u skladu sa njenim željama, zatim je pomoć baki pružao i njen prijatelj J.; baki je pomoć pružao i E.F., sin bakine prijateljice, pet, šest mjeseci prije bakine smrti na način da joj je donosio namirnice i jelo za koje je baka izrazila želju i obilazio je, a on ju je i doveo iz bolnice kući, koji je

za pomoć baki našao Ć.A., koja je tijekom dana par sati brinula o baki oko 3 mjeseca, do bakinog odlaska u bolnicu;

- baki tužitelja pružale su povremeno pomoć žene koje je angažirala I.V., koje su pružale potrebnu pomoć baki tužitelja dva do četiri sata dnevno za naknadu od 400,00 KM, dva do tri mjeseca, obzirom da ih je baka otpuštala nezadovoljna njihovim radom, pripremanjem hrane ili iz drugih razloga (odsustva povjerenja); jedno vrijeme baki tužitelja pružale su pomoć osobe iz Crvenog krsta, par sati dnevno za novčanu naknadu;

- da se tužena nije brinula o baki dvije godine, kako to tužena tvrdi u svom iskazu, prvostupanjski sud je zaključio (a što je potvrđeno pobijanom presudom), s razloga i što tužena nije imala ključ od stana, već su ključ imali bakina susjeda i prijateljica I.V. koja je zaista brinula o baki, kako je to naprijed navedeno i to sve dok se nije razbolio njen suprug B., koji je i umro sedam dana prije bakine smrti, zatim ključ je imao bakin pastorak B.B.T.2, a i E.F. kojem je baka dala ključ, kako bi mogao ući u stan ako je baka spavala ili nije čula zvono, a ključ je vratio baki nakon njenog izlaska iz bolnice, dakle, oni su imali ključ od bakinog stana, što znači da su se oni i brinuli o njoj, na način kako je naprijed navedeno;

- zatim, sudovi su utvrdili da je baku odvela u bolnicu ne tužena (koja se tada nalazila na godišnjem odmoru i kod kuće, što slijedi iz njenog iskaza), nego Ć.A., žena koju je za pomoć baki našao F.E., a iz bolnice baku je izveo i vratio kući E.F., kojem je doktor i rekao kakvo je bakino zdravstveno stanje;

- na koncu, sudovi zaključuju da je u potpunosti neživotno, nelogično da uopće postoji mogućnost da tužena nije znala da baka tužitelja B.T.1 boluje od teške neizlječive bolesti i da joj zbog toga predstoji skoro smrt, posebno iz razloga što je na baki tužitelja nesumnjivo bilo vidljivo pogoršanje njenog zdravstvenog stanja, jer je izgubila tjelesnu težinu (navedeno u otpusnom pismu) i što joj je koža poprimila žutu boju (također navedeno u otpusnom pismu, a to je naveo i svjedok E.F.), zbog toga što je baka bila na bolničkom liječenju sedam dana, zatim što je doktor rekao E.F. da baka nije dobro i da neće živjeti duže od mjesec dana, a što je nema sumnje E.F. prenio V.I., a V.I. je to prenijela tuženoj sa kojom je bila bliska; također, kada je baka došla iz bolnice, V.I. i tuženoj je van svake sumnje bila dostupna medicinska dokumentacija, posebno otpusno pismo iz bolnice, sa preporukom onkološkog konzilija za upućivanje u Centar za palijativnu njegu i terapiju bola i preporučenom terapijom – između ostalog i trodon, lijek protiv bolova.

Proizilazi da su sudovi na jasan, iscrpan i konkretan način ocijenili sve provedene dokaze i utvrdili relevantne činjenice, za što su dali opširno obrazloženje, sukladno čl. 8 i 191 Zakona o parničnom postupku. Od posebnog značaja, a u svjetlu prethodno opisanog utvrđenog činjeničnog stanja, jeste okolnost da je ugovor o doživotnom uzdržavanju koji se pobija zaključen između tužene i umrle B.T.1 30.08.2019. godine, dok je B.T.1 umrla 18.09.2019. godine, a što je prema zaključcima sudova bila predvidljiva okolnost iz svih provedenih dokaza na okolnosti zdravstvenog i životnog stanja umrle B.T.1.

Dakle, u ovom predmetu je na utvrđeno činjenično stanje, koje ovaj sud ne ispituje prema odredbi članka 240 stavak 2 Zakona o parničnom postupku, pravilno primijenjeno relevantno materijalno pravo.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju jeste dvostrano obvezni, teretni i aleatorni ugovor, gdje u vrijeme zaključenja nije poznata visina i uzajamni odnos prestacija (činidaba).

Prema članku 146 stavak 1 Zakona o nasljeđivanju F BiH („Sl.novine F BiH“, broj 80/14), ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se primatelj uzdržavanja da prenese na davatelja uzdržavanja vlasništvo na određenim stvarima ili kojim drugim pravima, a ovaj se obvezuje da ga uzdržava i brine se o njemu do kraja života i da ga sahrani. Prema stavku 2, ako nije drugačije ugovoreno, uzdržavanje obuhvata davanje stana i hrane, te pružanje potrebne njege u bolesti.

Kako iz provedenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja proizilazi da je skora smrt primateljice uzdržavanja bila izvjesna i kao takva poznata davateljici uzdržavanja (tuženoj), što ugovoru oduzima svojstvo aleatornosti, kako također proizilazi da su se o tuženoj brinule mnoge druge osobe, od prijatelja i poznanika do plaćenih njegovatelja, kako po pitanju higijene i pribavljanja hrane, tako i po pitanju zdravstvene njege, to u ovom slučaju slijedi pravilna primjena materijalnog prava od strane prvostupanjskog i drugostupanjskog suda, prema kojim je postupanje tužene prilikom zaključenja ugovora o doživotnom uzdržavanju u ovakvim okolnostima bilo protivno savjestnosti i moralu, te uređenju društva, zbog čega je ugovor ništavan prema članku 103 Zakona o obligacionim odnosima („Sl.list SFRJ“, br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, „Sl.list R BiH“, br. 2/92, 13/93 i 13/94 i „Sl.novine F BiH“, br. 29/03 i 42/11).

Slijedom iznijetog, a na temelju članka 248 Zakona o parničnom postupku, revizija je odbijena kao neosnovana.

S obzirom da revidentica nije postigla uspjeh u revizijskom postupku, odbijen je njen zahtjev za naknadu troškova sastava revizije, sukladno odredbi članka 397 stavak 1 Zakona o parničnom postupku, u vezi sa člankom 386 stavak 1 tog zakona.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.